

■ TRIBUNA POLITICA

Na als dischavantatgs per pèrs maridads: I resta il «co»

DA BARBARA JANOM STEINER,
CUSSEGLIERA GUVERNATIVA

L'iniziativa dal pievel cun il titel carmalant «Per la lètg e la famiglia – Na als dischavantatgs per pèrs maridads» empermetta blier, ma na tegna strusch insatge sch'ins guarda pli precis. Las explicaziuns qua sutvart tractan mo ils aspects dal dretg fiscal e laschan avvert las dumondas, sche l'iniziativa avess stuì vegnir refusada, perquai ch'ella violescha l'unitad da la materia, u sch'i dat insumma ina discriminaziun dals conjugals en las assicuranzas socialas.

Tge vul l'iniziativa

En il dretg vertent vegnan dumbradas ensemen las entradas dals conjugals, quai che po chaschunar ina progressiun fiscala pli auta ed uschia ina grevezza fiscala pli gronda cumpareglia cun pèrs en concubinat. Questa discriminaziun vulan tut las partidas eliminar. La dumonda decisiva è mo: co?

Tenor il text da l'iniziativa è la lètg en regard fiscal ina cuminanza economica e na dastga betg vegnir disfavourisada envers autras furmas da viver. Entant ch'il titel da l'iniziativa discurra anc da lètg e da famiglia cuntegna il text da l'iniziativa mo pli «lètg». La famiglia, chapida en il senn modern dal pled sco cuminanza d'in u da tuts dus geniturs cun in u plirs uffants, n'è betg l'object da l'iniziativa. I va mo per la lètg e betg per ils uffants.

L'iniziativa vul impedir ch'ils conjugals vegnian discriminads envers pèrs en concubinat. Ella zuppenta che tut ils conjugals cun in'unica paja han ina meglra posiziun fiscala ch'ils pèrs en concubinat, e che mo circa 80 000 conjugals cun duas pajas en tut la Svizra pajan dapli taglia che pèrs cumparegliabels en concubinat. La realisaziun da l'iniziativa po chaschunar fin duas milliardas francs damain entradas fiscalas per onn. Circa 20% da quest minus d'entradas pertutgassan ils chantuns, e per il chantun Grischun dastgass resular ina perdita da 10 milliuns francs per onn.

Nua èn las mancanzas da l'iniziativa

Sch'ins vul propi schliar il problem da l'imposiziun da taglia sin conjugals e sin familias na porta la vista stretga sin conjugals cun duas pajas e sin pèrs en concubinat cun duas pajas betg in resultat correct. Per quest intent stuessan vegnir consideradas tut las constellaziuns, numadamain las persunas che vivan sulettas, ils conjugals cun in'unica paja e cun duas pajas, ils partenadis registrads correspundents sco er ils pèrs en concubinat cun in'unica paja e cun duas pajas, e quai mintgamai cun e senza uffants. Mo cun questa consideraziun cumplessiva pon ins evitar che l'eliminaziun d'ina mancanza chaschunia pliras novas inegalitads giuridicas en in'otra constellaziun.

La devisa dal tractament giuridic egal ed il princip da l'imposiziun da taglia tenor la capaciad economica pretendan gia oz che las differentas furmas da viver vegnian taxadas correctamain. Mo ch'i n'è fin oz betg reussì da chattar ina soluziun che tegna quint suffizientamain dals basegns politics (naginas grevezzas supplementaras per entradas pli bassas) sco er da las pussaivladads finanzialas (naginas perditas fiscalas da pliras milliardas francs che resultan onn per onn).

L'iniziativa «Na als dischavantatgs per pèrs maridads» na preschenta nagina soluziun per quest problem. Sch'il suveran acceptass l'iniziativa na fissi guadagnà nagut; l'iniziativa na dat nagina resposta, mabain pre-

tenda en ina moda in pau pli concreta quai che stat gia oz en la Constituziun federala. Il legislatur federal fiss confruntà er vinavant cun las medemas dumondas e stuess chattar ina soluziun per problems ch'èn gia daditg enconuschents. Unicamain la taxaziun individuala, che n'ha insumma naginas schanzas politicas, na stess betg pli en discussiun.

L'iniziativa porta novas malgistadads

L'iniziativa divergescha dal princip costituziunal central d'in tractament giuridicamain egal da tut ils pajataglias. Mintga giada, cur ch'i stuess vegnir decidì tranter la grevezza fiscala da conjugals e la grevezza fiscala d'auters pajataglias, na dastgass da nov betg pli l'egualitad giuridica vegnir resguardada sco norma suprema, mabain la nondiscriminaziun dals conjugals, quai che fiss ina decisiun sin donn e cust dals auters pajataglias.

En noss sistem fiscal fitg complex, nua ch'il princip da l'imposiziun da taglia tenor la capaciad economica duai vegnir realisà cun concepir las tariffas da taglia sco er cun permetter numerusas deducziuns, n'èsi betg pussaivel da cuntanscher in'egualitad giuridica assoluta sin tut ils stgalims d'entrada e tranter tut las furmas da viver che vegnan en consideraziun. Sche la decisiun sto lura adina vegnir prendida a favur dals conjugals e betg pli en moda gulinanta en il senn da la devisa d'in tractament giuridicamain egal, che duai valair en moda cumplessiva, tutga la gistadad fiscala en mintga cas tar ils perdents. L'iniziativa «Na als dischavantatgs per pèrs maridads» para mo da pudair schliar il problem da l'imposiziun da taglia sin conjugals. Ella creescha dapli malgistadads che quai ch'ella impedescha, ed ella na preschenta naginas soluziuns per finanziair il minus d'entradas da fin duas milliardas francs che resultass onn per onn, sch'ella vegniss realisada. L'iniziativa sto vegnir refusada sco emprova nunadattada e nuschaivla.